

Arthurdendyus triangulatus

Synonyma: *Artioposthia triangulata*

České jméno: ploštěnka novozélandská

Anglické jméno: New Zealand flatworm

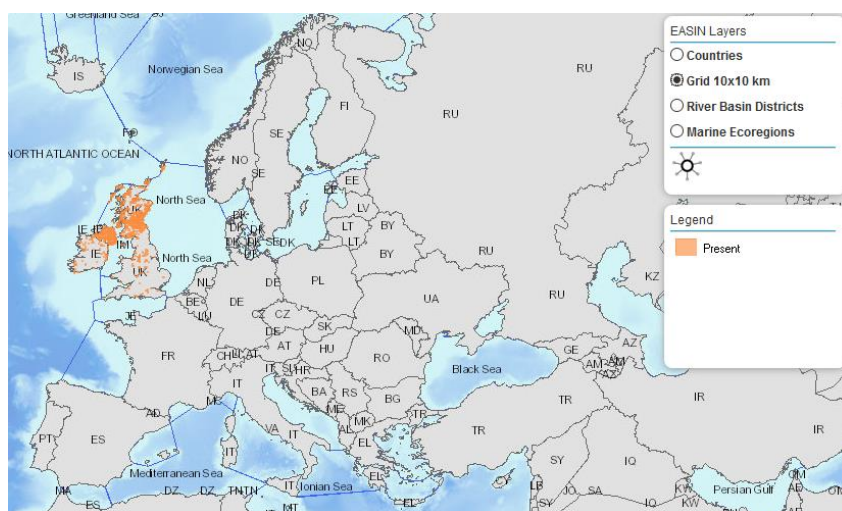
Čeleď: *Geoplanidae*

Obr. 1 Ploštěnka novozélandská. Foto: A.K. Murchie

Původ: Primárně žije v lesních půdách a zahradách Nového Zélandu (Jižní ostrov).

Sekundární rozšíření: V roce 1963 nalezena v Severním Irsku na předměstí Belfastu. O dva roky později zaznamenána i v Anglii a Skotsku, v roce 1982 i na Faerských ostrovech. V kontinentální Evropě zatím nenalezena.

Obr. 2 Ploštěnka novozélandská v Evropě (<http://alien.jrc.ec.europa.eu/SpeciesMapper>)

Rozšíření v ČR: Druh není přítomen na území ČR.

Cesty zavlečení: Do Severního Irsku doputovala zřejmě se zásilkou růží a narcisových cibulí. Na větší vzdálenosti se šíří transportem půdy a rostlin. Ze zahrad se následně samovolně šíří, a to i do volné krajiny, zejména chodbičkami vyhrabanými žížalami.

Popis: Zploštělé hladké tělo cca 1 cm široké a do 20 cm délky – při natažení. V klidovém (nenataženém) stavu spíše okolo 6 cm a pokryta slizem. Na obou koncích zúžená, v hlavové části řada drobných oček. Barva purpurově hnědá se světlou (béžovou) břišní stranou a okraji – v této světlé barvě se objevuje šedé tečkování.

Obr. 3 Světlé okraje těla. Foto: A.K. Murchie

Ploštěnky vytváří kapsuli (4-11 mm) připomínající bobuli černého rybízu, která obsahuje 1-14 vajíček, z nichž se po 2-3 měsících líhnou krémově bílí či růžoví mladí jedinci. Tyto kapsule se dají nalézt zejména na jaře, v její domovině ojediněle i během celého roku. K nalezení jsou nejčastěji ve srvcní vrstvě půdy.

Zdržuje se ve vlhku pod kameny (v zahradách pod květináči, krabicemi či plastovými pásy na ochranu rostlin). Aktivní v noci. Po nalezení kořisti se kolem ní ovine a vypustí trávicí sekret, změkklé tělo oběti následně ploštěnka nasaje.

Obr. 4 Často k nalezení pod plastovými fóliemi. Foto: A.K. Murchie

Možnosti záměny: Naše původní druhy ploštěnek jsou menší, nemají světlý lem těla na hřbetní straně a hlavně žijí pouze ve vodě. Do Evropy se obdobně jako p. novozélandská dostaly i jiné druhy ploštěnek z australské oblasti, např. p. australská (*Australoplana sanguinea*), která se již vyskytuje ve volné přírodě v Anglii. Ta je však menší (2-8 cm) a

oranžová. V Anglii se vyskytuje též původem novozélandská ploštěnka *Kontikia andersoni*. Ta dosahuje délky pouze do 3 cm a je světle hnědá s 3 tmavšími podélnými pruhy na hřbetě.

Obr. 5 *Australoplana sanguinea*. Foto: David Fenwick

Obr. 6 *Kontikia andersoni*. Foto: David Fenwick

Riziko: Fatální eliminace žížal na stanovišti. Při dostatečném množství potravy zkonzumuje cca jednu žížalu týdně. Na některých lokalitách může být kolem 20 ploštěnek na 1m², což představuje ztrátu několika tisíců žížal ročně a s tím spojené snížení úrodnosti půdy. Velmi nenáročný druh, se schopností samooplození (takže ke vzniku nové populace stačí zavlečený jeden exemplář) a dlouhého hladovění (při teplotách do 15°C vydrží až rok bez potravy).

Likvidace: Tato ploštěnka je citlivá na vyšší teploty. Při 10°C se při experimentech líhnou mláďata z 95% kapsulí, zatímco při 15°C jen ze 27%. Teploty nad 20°C jsou pro vajíčka i dospělé letální, proto se jich u nás nemusíme zatím příliš obávat. Žádná eradikační metoda (odchyt, pesticidy) není v tuto chvíli pro ploštěnku novozélandskou známa.

Zdroje:

Heneberg P. 2008. Invaze ploštěnek do Evropy. Když jen dotyk znamená smrt. Živa 3/2008: 122 – 123.

Murchie A.K., Gordon A.W. 2013. The impact of the 'New Zealand flatworm', *Arthurdendyus triangulatus*, on earthworm populations in the field. Biol Invasions 15: 569 – 586.

Fact sheet – *Arthurdendyus triangulatus* – From: Online Database of the European Network on Invasive Alien Species – NOBANIS, www.nobanis.org

New Zealand Flatworm - Fact sheet, NNSS, www.nonnativespecies.org

<https://www.cabi.org/isc/datasheet/109121>

http://www.aphotofauna.com/worm_flatworm_australoplana_sanguinea.html - Obr. 5

http://www.aphotofauna.com/worm_flatworm_kontikia_andersoni.html – Obr. 6